Honing van de Adelshoeve

In onze rubriek historische wijk ditmaal aandacht voor een opmerkelijke geschiedenis die zich afspeelde aan de Deventerstraat. Ooit was daar onder de naam 'Geldersch Vruchten en Bijenpark Adelshoeve' een imkerij gevestigd en werd er fruit gekweekt. Het was een bedrijf van nationale, en zelfs internationale, 'naam en faam'. De illustraties bij dit artikel spreken voor zich.

Historisch pand

Aan het eind van de negentiende eeuw was de noordzijde van de Deventerstraat, zeg maar voorbij de Oud Veldzichtlaan naar het oosten, nog nauwelijks bebouwd met mooie villa's, zoals die er nu (nog) staan. Op de kaart van 1897 staan wat huisjes of boerderijtjes bij akkers en weilanden ingetekend.

In 1903 kocht een zekere Johannes Esmeijer aan de Deventerstraat een flink perceel bouwgrond (72,86 are) van Franciscus Dominicus Nieuwenhuizen. Nieuwenhuizen woonde sinds 1899 aan de Deventerstraat, in villa Lina, dat is nu nummer 89. Nieuwenhuizen was kennelijk een vermogend man, hij bezat eveneens de in 1903 gebouwde villa's *Wilhelmina* en *Emma* op respectievelijk de nummers 85 en 87.

Esmeijer liet op het perceel dat hij in 1903 had gekocht een villa bouwen naar ontwerp van Jan Wijn, een beroemd Apeldoorns architect die aan de Emmalaan woonde. Waarschijnlijk moest voor de bouw één van de nog bestaande oude huisjes afgebroken worden. De villa kreeg als adres Deventerstraat 83. Jammer genoeg staat het pand niet op de lijst van gemeentelijke- of rijksmonumenten. Dit ondanks het feit dat Jan Wijn de architect was.

Het monumentale pand aan de Deventerstraat 83 waar eertijds het 'Bijenpark Adelshoeve' was gevestigd. Het pand -nu een 'twee-onder-één-kap'- is in 1950 verbouwd en gesplitst in de nummers 83 en 83a. (Foto: collectie Wim Boomgaard).

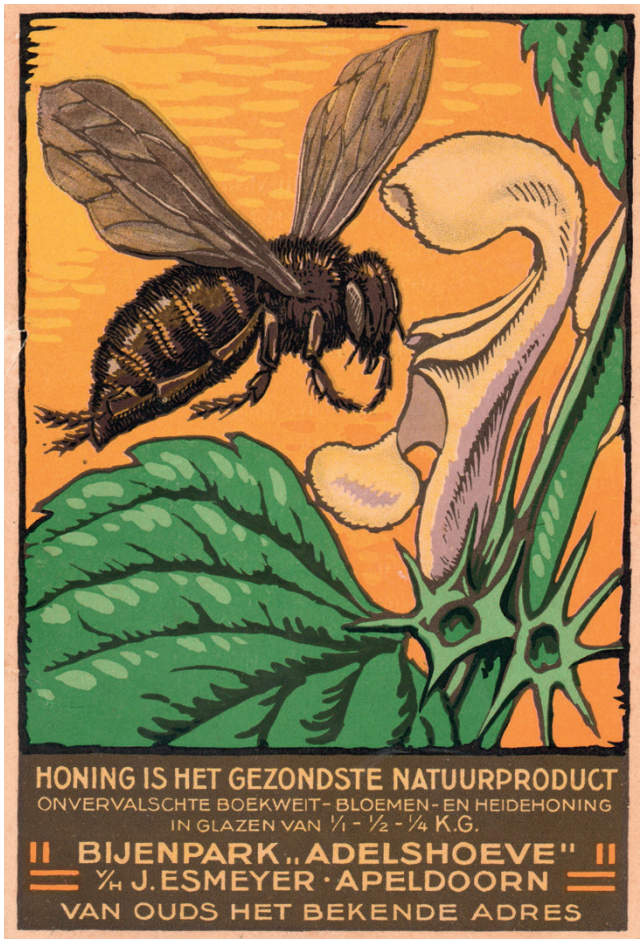

Reclamekaart voor het bijenpark. (Collectie Wim Boomgaard).

Johannes Esmeijer

De eerste bewoners waren het gezin van de in Barneveld geboren Johannes Esmeijer (1857-1940) en zijn in Amsterdam geboren vrouw, Johanna Adel (1854-1922). Esmeijer was imker en begon hier het *Bijenpark Adelshoeve*. Hij had veel ruimte tot zijn beschikking voor een boomgaard want zijn tuin was erg diep, tot aan de huidige school Hertog van Gelre, en strekte zich bovendien uit achter belendende percelen aan de Deventerstraat. De kadastrale tekening maakt dit duidelijk. Het huidige Bongerdpad loopt dwars door de 'bongerd' (boomgaard) van weleer.

Esmeijer handelde in bijenvolken en honing, maar ook in fruit. Hij timmerde flink aan de weg en stond vaak als standhouder op nationale en internationale tuinbouwtentoonstellingen. Er werden heel veel prijzen gewonnen. Ook was hij voorzitter van de *Vereeniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland*.

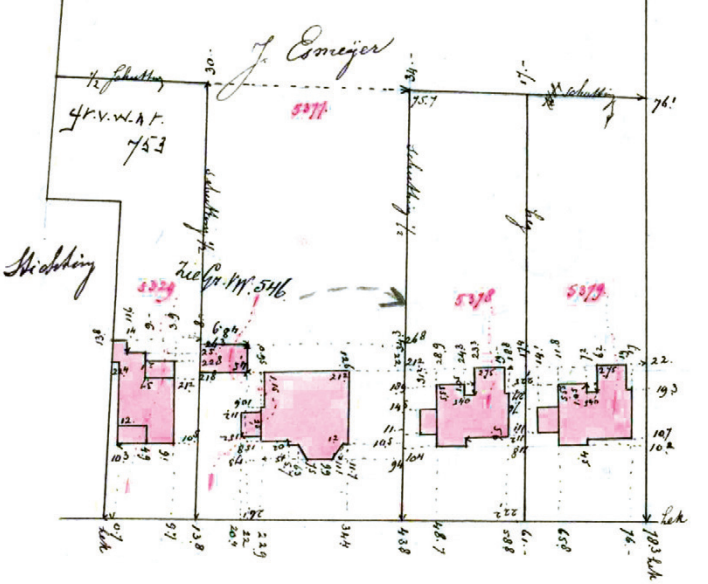

Kadastrale tekening uit 1903, hermeting en hernummering van een aantal percelen aan de noordkant van de Deventerstraat. Het perceel van Esmeijer, nummer 83, is het tweede van links met tuin achter de percelen links en rechts daarvan. Bron: Kadaster.

Esmeijer was, zo wordt geschreven, een veelzijdig en gedreven man. Hij zat in diverse besturen, was actief in een aantal instellingen zoals b.v. de (voorloper van de) V.V.V., trok zich het lot van daklozen aan, deed iets in de toneelvereniging, maakte zich sterk voor een openbare leeszaal en meer. In ca. 1910 werd hij wethouder in Apeldoorn. Hij leefde kennelijk gedisciplineerd, was vegetariër en dronk niet.

Links: een sluitzegel. Rechts: reclamekaart, winnaar Adelshoeve van vele prijzen in binnen- en buitenland. (Collectie Berry Meester)

Overname

Volgens het Kadaster is in 1911 het Bijenpark Adelshoeve - maar niet de villa op nummer 83 - in handen gekomen van de in Rotterdam geboren buurman Robert Hendrik Sauerbier (1887-1962). Sauerbier, in het bevolkingsregister ingeschreven als 'imker en landbouwer', woonde op nummer 85. Op 6 november 1920 verhuisde het echtpaar Esmeijer van de Deventerstraat naar de Regentesselaan 20. Ook na de tijd van Esmeijer werden door de Adelshoeve nog vele prijzen in de wacht gesleept, zie de schitterende illustratie. In februari 1933 is de zaak door Sauerbier overgedragen aan de *N.V. Bijenstand Mellona v/h J. de Meza* in Santpoort. Dit was eveneens een bedrijf met een grote naam en winnaar van vele prijzen. De naam *Mellona* moet de echte honingliefhebbers toch zeker aanspreken. Overigens werd de naam *Adelshoeve* als herkenbare merknaam door Mellona aangehouden.

Sticker van het bedrijf Mellona, met een verwijzing naar de oorspronkelijke 'Adelshoeve'.

Tot zeker in 1940 heeft het *Bijenpark Adelshoeve* aan de Deventerstraat bestaan, hoewel de eerder genoemde Sauerbier rond 1933 is vertrokken. Over activiteiten in Apeldoorn na 1940 hebben wij niets kunnen vinden in krant of tijdschrift. De imkerij hield op te bestaan.
En daarmee verdween ook een bijzonder bedrijf uit onze wijk. En de villa van architect Jan Wijn? Het is ongelofelijk, maar ooit stond het huis op de nominatie om gesloopt te worden! Maar monument of geen monument, het fraaie pand staat er gelukkig nog!

Dank

De schrijvers zijn de huidige bewoners van Deventerstraat 83 en 83a erkentelijk voor de informatie die zij verstrekt hebben. Meer over de bewonersgeschiedenis van deze villa is terug te vinden op www.oud-apeldoorn.nl. En natuurlijk dank aan Wim Boomgaard voor de informatie die hij beschikbaar stelde.

Bronnen

Yvonne de Vries, *Van Spoorbrug naar Halve Maan, over bedrijvigheid langs Kanaal Noord in Apeldoorn*, uitgave Vereniging Oud Apeldoorn, 2013.

Internet

- Oude kaarten van Apeldoorn: Topotijdreis, topotijdreis.nl
- www.delpher.nl

Artikel: Berry Meester en Folkert Bruining